

YOUTH INITIATIVE FOR HUMAN RIGHTS
INICIJATIVA MLADIH ZA LJUDSKA PRAVA
NISMA E TË RINJVE PËR TË DREJTAT E NJERIUT

GOTOVINA I DRUGI

(IT-06-90)

Podaci o procesu pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ); argumenti Tužiteljstva i obrane, definicije kaznenih djela te završna sudska statistika

- sažetak

DEFINICIJE

Kršenja zakona i običaja ratovanja

Zakoni i običaji ratovanja uglavnom su definirani u međunarodnim ugovorima. Najvažniji međunarodni ugovori koji definiraju ovo područje su Haaške konvencije, Ženevske konvencije te njihovi dopunski protokoli. Ukupno četiri Ženevske konvencije definiraju pravila u svrhu poboljšanja položaja ranjenika, bolesnika i brodolomaca pripadnika oružanih snaga, ratnih zarobljenika te civilnog stanovništva u ratu. Uz spomenute konvencije, zakone i običaje ratovanja definira i običajno pravo koje je sadržano u pravilima država, ako su ta pravila široko rasprostranjena i ako ih na istovjetan način primjenjuju brojne države. Kršenja zakona i običaja ratovanja definirana su u čl.3. Statuta MKSJ-a. Tamo je posebno pobrojano sljedeće: (a) korištenje otrovnih ili drugih oružja čija je svrha nanošenje nepotrebnih patnji; (b) bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; (c) napadanje ili bombardiranje, bilo kojim sredstvima, nebranjenih gradova, sela, stambenih ili drugih objekata; (d) zauzimanje, uništavanje ili hotimično oštećivanje vjerskih, dobrotvornih i obrazovnih ustanova, ustanova namjenjenih umjetnosti i znanosti, povijesnih spomenika i umjetničkih i znanstvenih djela; (e) pljačkanje javne ili privatne imovine.

Zločini protiv čovječnosti

Zločini protiv čovječnosti u međunarodnom pravu uključuju počinjenje sljedećih djela, kada su ona počinjena u kontekstu sistematskog i/ili masovnog napada na civile: (a) ubojstvo; (b) istrebljivanje; (c) porobljavanje; (d) deportacija; (e) zatvaranje; (f) mučenje; (g) silovanje; (h) progoni na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi; (i) druga nehumana djela. Zločin protiv čovječnosti definiran je u čl.5. Statuta MKSJ-a.

Udruženi zločinački pothvat

Udruženi zločinački pothvat je pravna doktrina prema kojoj se, u slučajevima kada je postojalo udruživanje većeg broja osoba na počinjenju zločina, sudi udruženim pojedincima po principu individualne kaznene odgovornosti, tereteći ih za sva djela koja su počinjena kako je to bilo planirano, kao i ona koja su počinjena neplanski tijekom provedbe pothvata, ali predstavljaju predvidivu posljedicu njihova djelovanja. Ova je doktrina uvedena zbog prirode počinjenja masovnih ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti koja gotovo uvijek zahtjeva udruživanje većeg broja osoba.

SLUČAJ IT-06-90 *Gotovina i drugi*

Optužnica MKSJ-a tereti Antu Gotovinu, Ivana Čermaka i Mladena Markača za počinjenje zločina protiv čovječnosti i kršenja zakona i običaja ratovanja. Ova djela uključuju nečovječno postupanje, deportacije, ubojstvo, prisilno preseljenje, progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, bezobzirno razaranje gradova, naselja i sela ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, okrutno postupanje i pljačkanje javne ili privatne imovine. Sva trojica su optužena da su samostalno ili u dogovoru s drugima sudjelovali u poticanju, planiranju te provedbi i izvršenju kaznenih djela u okviru udruženog zločinačkog pothvata sa ciljem trajnog uklanjanja srpskog stanovništva s područja tzv. Republike Srpske Krajine. Ostali koje Tužiteljstvo navodi kao sudionike udruženog zločinačkog pothvata su: Gojko Šušak, Franjo Tuđman, Ivan Jarnjak, Mirko Norac, Rahim Ademi, Jure Radić, Miljenko Crnjac, Mate Laušić i Zvonimir Červenko.

Tužiteljstvo je zbog njihovog neposrednog i posrednog sudjelovanja u udruženom zločinačkom pothvatu i pridonošenja njegovom izvršenju zatražilo kazne od 27 godina za Gotovinu, 23 godine za Markača i 17 godina zatvora za Čermaka.

Ante Gotovina

Gotovinu se optužuje da je zajedno sa ranije navedenim osobama sudjelovao u zločinačkom pothvatu kojim su omogućeni zločini naspram srpskog stanovništva, a u cilju eliminacije istog sa područja tzv. Republike Srpske Krajine od strane hrvatskih snaga. Gotovina je u vrijeme provedbe operacije «Oluja» bio zapovjednik Zbornog područja Split te je bio nositelj čina general-pukovnika od početka kolovoza 1995. (do tada je imao čin general-bojnika) što ukazuje kako je imao de facto nadležnost nad svim snagama HV-a na području pod svojim zapovjedništvom. Obrana tvrdi kako Gotovina nije imao stvarno zapovjedništvo na tom području, već da je ono bilo podjeljeno između zapovjednika različitih vojnih i policijskih snaga i jedinica koje su zajedno djelovale na oslobađanju okupiranog područja u operaciji «Oluja».

Ivan Čermak

Tužiteljstvo tereti Čermaka da je kao pomoćnik i poticatelj koji je znajući asistirao, poticao, te pružao potrebne materijale i sredstva, zaštitio počinitelje zločina od otkrivanja, kažnjavanja, te u konačnici pružao druge oblike moralne potpore koji su značajno potpomogli u počinjenju zločina te da je sudjelovao u udruženom zločinačkom pothvatu. Čermak je imenovan zapovjednikom zbornog mjesta Knin 5. kolovoza 1995. godine od strane predsjednika Franje Tuđmana. Tužiteljstvo tvrdi kako je Čermak obnašao objedinjene dužnosti u raznim strukturama vlasti te imao stvarnu odgovornost i nadležnost na području Knina i okolice. Obrana, s druge strane, ističe da nisu postojali formalni uvjeti Čermakove odgovornosti naspram normalizacije života u Kninu, odnosno da je Čermak bio u asistirajućoj poziciji naspram civilne uprave u okolnostima koje su tad vladale.

Mladen Markač

Tužiteljstvo tereti Markača, koji je od 1994. do 2000. godine izvršavao dužnost pomoćnika ministra unutarnjih poslova za specijalnu policiju, po zapovjednoj odgovornosti, za zločine protiv čovječnosti, te ostale zločine navedene u optužnici (u vidu okrutnog postupanja, deportacije, ubojstava i pljačke od strane Specijalne policije) s naglaskom na incident u Gruborima (ubojstva civila i uništavanje posjeda) odnosno zbog nedostatka djelovanja u vidu istraživanja incidenata. Obrana temelji svoju argumentaciju na nemogućnosti Markača da navedene akcije provede s obzirom na pravila Ministarstva unutarnjih poslova.

DETALJI SUĐENJA

Raspravno vijeće: Alphons Orie (predsjedavajući), Uldis Kinis, Elisabeth Gwaunza

Alphons Orie (Nizozemska): magistar prava (europsko pravo, kazneno pravo), predavao kazneno pravo na Sveučilištu u Leidenu, radio kao partner u odvjetničkoj tvrtki gdje se fokusirao na slučajeve međunarodnog kaznenog prava, prije dolaska na MKSJ (2001.) bio je sudac Vrhovnog suda Nizozemske.

Uldis Kinis (Latvija): magistrirao kazneno pravo, kasnije i doktorirao pravo, završio brojne stručne obuke, bio je viši stručnjak misije EU za vladavinu prava u Gruziji, izabran za potpredsjednika Ustavnog suda Latvije. Sudac je MKSJ-a od 2008. godine.

Elisabeth Gwaunza (Zimbabwe): diplomirala pravo te završila postdiplomski studij prava, radila je u Povjerenstvu za razvoj prava gdje je, između ostaloga, bila nadležna i za promicanje reforme pravosuđa u Zimbabweu, od kraja 2002. godine sutkinja je Žalbenog vijeća Vrhovnog suda Zimbabwea. Sutkinja je MKSJ-a od 2008. godine.

Statistika suđenja

Suđenje je počelo 11. ožujka 2008. godine. Trajalo je ukupno 303 sudska dana.

Ukupno je svjedočilo 145 osoba i to 81 na poziv optužbe, 57 na poziv obrane (Gotovina: 25, Čermak: 19, Markač: 13) te 7 na poziv Raspravnog vijeća.

Ukupno je izneseno 4824 dokaznih predmeta od čega 2687 optužbe, 2132 obrane (Gotovina: 1024, Čermak: 717, Markač: 391) te 5 Raspravnog vijeća.

Presuda raspravnog vijeća će biti donesena 15. travnja 2011. godine u 11:00 sati.

(IT-06-90)

Inicijativa mladih za ljudska prava
travanj 2011., Zagreb, Hrvatska
www.yihr.org